14 березня

Тема. В.Стефаник. Новела « Камінний хрест» – психологічна новела про трагедію людини, позбавленої можливості жити і працювати на рідній землі; історична основа твору. Психологічне розкриття образу Івана Дідуха

1. **Запишіть тему уроку та епіграф:**

Він писав тяжко і страшно, ніби витесував потужною рукою пам'ятник своєму народу
О. Кобилянська

2. **Словникова робота**

Експресіонізм - літературно-мистецький напрям, для якого характерні посилена увага до внутрішнього світу людини, наголошення на авторському світосприйнятті, нервова збудженість та фрагментарність оповіді, застосування символів, гротеску, поєднання протилежного тощо.

Еміграція – переселення із своєї Батьківщини в іншу країну, зумовлене соціально – економічними, політичними або релігійними причинами**.**

3. **Візитна картка твору (законспектуйте)**

Історична основа.

Новела "Камінний хрест" була написана в лютому 1899 року. В основу новели покладено справжній факт. Стефан Дідух, односелець письменника (в новелі—Іван) емігруючи до Канади,поставив на своєму полі камінний хрест. Він і понині стаїть в Русові.

Тема твору - Зображення першої хвилі еміграції західноукраїнських селян.

Жанру твору - психологічна новела. (*Сам Василь Стефаник визначив розповідь про Івана Дідуха як студію, тобто художнє дослідження душевних переживань)*

Композиційні елементи твору:

Експозиція

Розповідь про повернення Івана Дідуха з 10 років служби у війську, про горб, що залишився йому у спадок. Тяжка праця на горбі.

Зав'язка

Прихід гостей до хати Івана. Прощання з односельцями. Зізнання Івана у тому, що самому тоскно на душі.

Екскурс в минуле

Розповідь Івана про те, як сини дійшли до думки про виїзд. "Два роки нічого в хаті не говорилось, лише Канада та й Канада...". Він дуже жалкує, що молодь не хоче триматися землі своїх пращурів.

Розвиток дії

Гості пригощаються, ведуть розмови. Іван з Михайлом співають, як у молоді літа.

Кульмінація

Син нагадує батькові, що пора виходити. Люди плачуть. Іван з дружиною пускаються в танок. Сини силоміць виносять обох з хати.

Розв'язка

Односельці проводжають сім'ю Дідухів. Іван іде танцюючи. Уся процесія зупиняється біля хреста, що Іван поставив на горбі. Чоловік каже жінці, щоб знала, що там викарбувані їхні імена.

4. **Перегляньте уривок з фільму «Камінний хрест»,який епізод у ньому зображено?**

https://m.youtube.com/watch?v=zbC1Anb_SV8

5. **Образи-символи (у зошит)**

Образи-символи	**Що уособлюють**
Камінний хрест	Пам'ять, печаль, відчай, кінець та ін.
Горб	Тяжка праця, рідна земля, хліборобство та ін.
Прізвище головного героя (Дідух)	Хлібний сніп, основа життя, українство
Осінні листки	Сум, печаль.
Могила	Кінець тілесного життя.
П'яний танець	Розпач, трагедія прощання з рідною землею

Коментар

Назва новели символічна, тож спробуємо з'ясувати, що символізує камінний хрест

- Це масивний хрест, споруджений Іваном Дідухом на піщаному схилі як пам'ять про себе.
- Хрест — символ непосильної, нелюдської праці.
- Нести важкий хрест має, крім прямого значення, ще й переносне — мучитись.
- Селянський хрест не просто важкий — він камінний.
- Хрест пов'язаний з образом «далекої могили».

Висновок

Іван Дідух все життя працював на землі, але вона його не могла нагодувати. Проте він все одно її любить до нестями, хоч заради дітей змушений покинути її. Трагедія Івана Дідуха в тому, що душа його залишається біля рідного порога,вона хоче знайти спочинок у рідній землі. Тому він і поставив той хрест на знак своєї духовної смерті. Це було наприкінці 19 поч. 20 ст. Що ж змушує наше населення емігрувати сьогодні, які причини виникли у 21 столітті, що змушує наш народ н залишати свій рідний край сьогодні?

Домашнє завдання.

Виконати одне із завдань :

Скласти твір-роздум «Камінний хрест України кличе до роздумів»
Скласти (намалювати) ментальну карту за твором «Камінний жрест»